

AANLEIDING

Het borrelt en bruist van de mensen rondom Den Haag Centraal. De meesten daarvan zijn op weg naar een andere bestemming. Het gebied rond het station nodigt namelijk weinig uit om daar langer te verblijven dan noodzakelijk. Niet echt een gezellige boel! Stichting Den Haag Nieuw Centrum (SDHNC) wil hier verandering in brengen en de leefbaarheid en fun factor van het gebied vergroten. DHNC heeft een mooi netwerk, de meeste stakeholders uit het gebied zitten aan tafel en er is zelfs wat financiering voor activiteiten mogelijk. Wat ontbreekt zijn de partijen die ook werkelijk aan de slag gaan. Daarom vroeg SDHNC aan Haagse Bodem een workshop te organiseren met als doel tot concrete projecten te komen.

Deze samenvatting geeft de resultaten van de workshop weer. Aanwezig waren uiteenlopende partijen zoals vastgoedeigenaren, gebruikers, culturele en creatieve ondernemers, winkeliers en bewoners. Tijdens de workshop werd gefocust op 4 concrete plekken in het gebied, aan de achterkant van het CS, op en rondom het Anna van Buereplein:

1. De doorgang onder de Koninklijke Bibliotheek
2. De plinten rondom het plein
3. Het Anna van Buereplein
4. De entree vanuit de Theresiastraat

[Link naar het programma](#)

[Link naar de gastenlijst](#)

[Link naar openingspresentatie](#)

OVER STICHTING DEN HAAG NIEUW CENTRUM (SDHNC)

De leden van SDHNC zijn nauw verbonden met het gebied. Enerzijds als gebruikers van het vastgoed, anderzijds als gebouweigenaren, adviseurs, projectontwikkelaars of bouwers. Het gebied Den Haag Nieuw Centrum omvat grofweg de omgeving van het stadhuis, via het centraal station tot aan station Laan van NieuwOost-Indië. Doel van de Stichting is de aantrekkingskracht van dit gebied te vergroten door promotie. Bijvoorbeeld door het realiseren van toevoegingen aan de stad of het organiseren van evenementen. SDHNC werkt graag samen met andere partijen om haar doel te verwezenlijken. Goede ideeën horen we graag!

info@dhnc.nl | 06-54945411 | www.dhnc.nl

OVER HAAGSE BODEM

Haagse Bodem is een deeltjesversneller voor Haagse herbestemming, een hands-on platform dat het ontwikkelen van oplossingen voor leegstand in Den Haag stimuleert.

Met dat doel voor ogen organiseert Haagse Bodem activiteiten op maat, die een laagdrempelige voedingsbodem zijn voor partijen uit verschillende sectoren. Zowel digitaal als real life. Ervaren, ontmoeten, inspireren en kennisdelen zijn standaard onderdeel van onze werkwijze en activiteiten. Maar het versnellen van Haagse herbestemming is ons primaire doel. Een beetje praten, en vooral doen!

www.haagsebodem.nl

MET DANK AAN

SDHNC / Haagse Bodem bedanken de volgende mensen voor hun bijdrage aan deze bijeenkomst:

- Sander Wallaart / Green Real Estate
- Matthijs de Groot / Kwadrant-Oost

KB Onderdoorgang - I

WAT

Licht en ruimte!

WAAROM

Verbeteren beleving van onveiligheid, troosteloosheid en vindbaarheid

HOE

- Lichtkunst – beleving + bewegwijzering
- Opruimen fietsenstalling
- Strakke gevels – duidelijkheid en ruimte
- Nissen benutten – etalages
- Duidelijk maken wie, waar is en zit
- Geluid – beleving + routing

De doorgang voelt nu donker en troosteloos, maar biedt ook een belofte: hier staat je iets moois te wachten! Met letters, literatuur en boeken. Dat kan iedereen thuis al beleven en hier wordt die ervaring vervolmaakt. Bijvoorbeeld met een pad van licht en geluid. Schakel daar kunstenaars voor in. Dat kan net zo interactief als in de Efteling, waarbij het pad reageert op passanten. Zoals John Travolta op de dansvloer in Saturday Night Fever. Dat is beleving!

LET OP: Zorg dat de verkeersstromen niet worden onderbroken

De Plinten - I

WAT

- Zorg voor levendigheid op oogniveau
- Maak binnen zichtbaar voor buiten > transparantie!
- En in de tussentijd: maak de 'reis' prikkelend!

WAAROM

- Positieve verblijfservaring
- Positionering: ter ondersteuning van andere initiatieven

HOE

- Beschikbaar stellen lege ruimtes
- Koppeling naar openbare ruimte
- Koppeling met gebruikers in gebied
- Interactieve schermen om binnen en buiten te verbinden

De plint is de totale begane grond. Vroeger was het plein een parkeergarage. Daardoor staan alle gebouwen eromheen met hun 'achterkant' naar het plein. Ze zijn naar de andere kanten georiënteerd. Het is nu een doorgangplek, geen plek van verblijf. Passanten willen hier niet vertragen. Op lange termijn zijn de oplossingen bouwkundig: maak gesloten gevels open, laat zien wat er gebeurt. En als de entrees en de functies vast staan en geen verandering toelaten, gebruik dan interactieve schermen om binnen en buiten te verbinden. Tot het zover is, maak het aangenaam, prikkelend. Maak de reis interessant! Met een lichtpad, met water of geluid. Zorg dat de doorgangen altijd lichter zijn dan de omgeving, ook overdag.

Anna van Buereplein - I

WAT

Dynamiek creëren in combinatie met thema boeken / lezen (letterkundig Museum / KB)

WAAROM

- Verlenging verblijfstijd
- Ook in het weekend verblijven > vernieuwen

HOE

- Jaarkalender – programmering op en rond het plein
- Zorg ervoor dat dit een plek is waar mensen even 'vertragen' met wisselend aanbod: 'flying carpet', licht en geur op pilaren, nieuwe groepen/projecten in plinten,
- Modern Venetië > intimiteit, zachtheid creëren binnen het beton/steen

De Entree

WAT

Logische verbinding creëren tussen Theresia(straat) en Anna van Buereplein

WAAROM

- Eenheid en vindbaarheid vergroten
- Toegankelijk maken

HOE

- Poorten: 1 x Theresia, 1 x Anna
- Kunst die beide plekken verbindt
- Licht en groen die beide plekken verbinden
- Geschiedenis gebruiken voor routing (Grotius, etc)
- Speeltuin in het groen – er wonen hier ook kinderen!

Tip: Sluit aan bij project(en) gemeente, koppel kunstenaars (denk aan studenten nabijgelegen KABK)

We horen vaak dat mensen zich onveilig voelen op deze plek, of dat nu terecht is of niet. En er is niets te doen voor kinderen. Laten we iets maken voor kinderen en ouderen! Bijvoorbeeld een zandbak. Zorg dat de verbinding eenvormig is met het Anna van Buereplein. Voeg bomen/groen toe en maak de bewegwijzering duidelijk. Kan je niet iets uitleggen aan bezoekers over Grotius en Anna van Buere? Verbeter het veiligheidsgevoel met een poort en goede verlichting. En maak een inrichting die eenheid en samenhang geeft aan het hele gebied.

KB Onderdoorgang - II

WAT

LET LOOSE! – geef de ruimte vrij en laat het ontstaan

WAAROM

- Teveel geslotenheid
- Over-regulatie
- Loslaten bevordert creativiteit en opent omliggende organisaties

HOE

Koolhaas noemde dit gebied 'de blinde darm van Nederland'. Jarenlang was het een bouwput, nu is het een kakofonie van gebouwen. En straks gaan ook de studenten van het Conservatorium nog weg uit het gebied. Zelfs hoeren heeft dit stationsgebied niet! Er zijn wel mooie dingen, maar de software mist. De enige oplossing voor dit (hele) gebied is om het vrij te geven, vrij van regels, vrij voor ideeën. De Leidse Universiteit is onzichtbaar. Maak van deze plek een 'safe haven' waar je bijvoorbeeld Julian Assange uitnodigt om een jaar te wonen en in gesprek te gaan met studenten

De Plinten - II

WAT

Zet leegstaande ruimten in voor bestaande, Haagse evenementen

WAAROM

Levendigheid / openheid in plint, nu te donker

HOE

- Evenementen HUB!
- Laagdrempelige inzet m2
- Transparantie / licht
- Interactieve schermen om binnen en buiten te verbinden
- Tijdelijke projectruimte

Wat is de plint eigenlijk? Het is architectuur, gebruik, leegstand, een relatie van binnen en buiten. Er moet iets gebeuren op eye-level. Iets dat leven en ervaring geeft voor bezoekers. Maak binnen zichtbaar aan de buitenkant! Zet leegstaande plinten in om andere initiatieven in de stad te ondersteunen, bijvoorbeeld als er evenementen zijn.

Anna van Buereplein - II

WAT

Aanpassen sfeer door (LED) verlichting voor fun, art en commercie

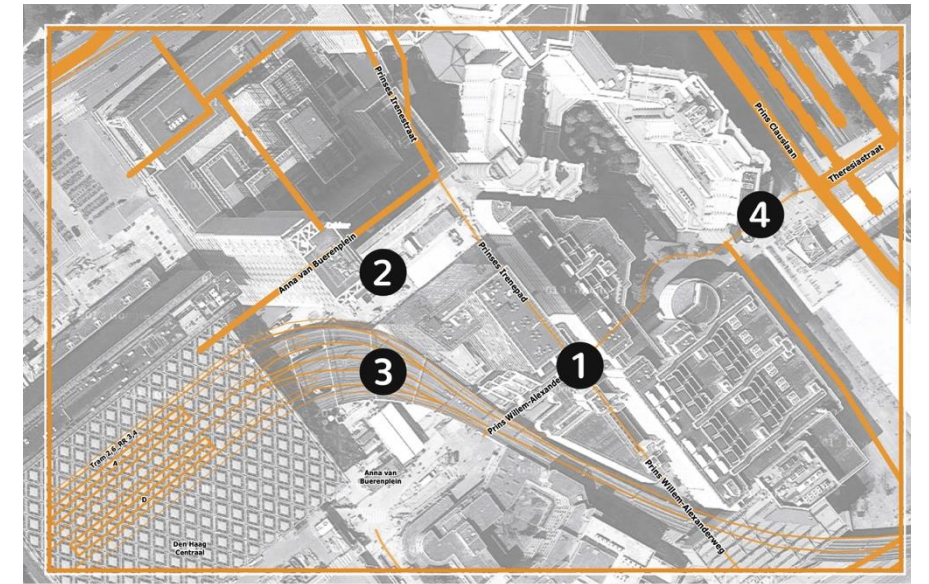
WAAROM

- Vertragen huidige doorloop (25.000 passanten / dag)
- Doel: 30 minuten vertragen

HOE

- Losse LED op pilaren onder viaduct (kunst)
- Losse LED op looppaden
- LED panelen op viaduct randstadrail
- LED voor toffe content uit KB/Letterkundig museum
- LED past zich aan op seizoenen

Per dag 25.000 bezoekers; kan je die die een half uurtje vertragen? Tegenwoordig kan je van alles met LED: commercieel, kunst, schermen. Gaat om het accentueren van het metro-poolgevoel, een beetje zoals Times Square, maar dan Haags. Schermen en LED-panelen, licht dat reageert op trillingen en bewegingen van de Randstadrail. Een bioscoop. LED-tekst op de pilaren. Dat kan in één week gebeurd zijn!

1 doorgang KB-CS 2 leegstaande plinten 3 Anna van Buereplein 4 sanclit Theresiastraat

De rode draad en het vervolg

De resultaten laten een aantal terugkerende elementen zien: begeleidt passanten met verlichting op een positieve manier door het gebied, maak zichtbaar wat er gebeurt in de gebouwen rondom het plein en de doorgangen, meer groen en minder fietsen, meer interactie met gebruikers, zoek combinaties van reizen / cultuur / shoppen en vergeet de bewoners en omwonenden als doelgroep niet.

Mooi dat we het daarover eens zijn, maar nu? De eerste vervolgspraken zijn inmiddels gemaakt:

- Maandag 26 oktober sluit SDHNC aan bij het overleg van Kwadrant-Oost om te bespreken welke vervolgspraken worden ondernomen, welke middelen daarvoor nodig zijn en of en hoe creatieve ondernemers worden ingeschakeld. Kwadrant-Oost is een initiatief van partijen rond het Anna van Buereplein om de verblijfswaarde van deze omgeving te verbeteren (o.a. KB, BuZa, Letterkundig Museum, Nationaal Archief, New Babylon en gemeente).
- Ook in de volgende participantenbijeenkomst van SDHNC begin 2016 staan de resultaten van deze workshop op de agenda en wordt ter plekke besloten welke acties volgen.

De deelnemers gaven aan dat zij deze drie voorstellen het beste vonden en zo snel mogelijk gerealiseerd zouden willen zien.